

POLITBAROMETER 2021

“Сант Марал” сан

УЛС ТӨРИЙН БАРОМЕТР №20(54), 2021 ОН 4 САР

“Сант Марал” сангаас Монголын нийгэм, улс төр, эдийн засгийн одоогийн байдлын талаар олон нийтийн санал бодлын шинэ судалгааг танд толилуулж байна. Судалгаанд Улаанбаатар хот болон 21 аймгуудын 1210 иргэдийг хамрууллаа. Судалгааг CATI аргачлалаар цаг хугацааны хувьд 2021 оны 4-р сарын 1-нээс 4-р сарын 16-ны хооронд явуулсан юм.

Судалгааны дүнг нийслэл хот, хөдөө харьцуулсан байдлаар харуулав.

Энэхүү судалгааг ХБНГУ-ын Конрад-Аденауэр-Сангаас санхүүжүүлсэн.

Сант Марал сангийн 25 жилийн судалгаанууд

1995 оны 9 сард Конрад-Аденауэр-Сангийн дэмжлэгтэй Сант Марал Сан анхны улс төрийн судалгаагаа явуулсан. Тэр үед энэхүү судалгаа нь цаашдаа иргэдийн санал бодлын асуулга тогтмол хийдэг ажил болж хувирна гэж таамаглахад хэцүү байв.

Гэвч нөөдөр SMF үйл ажиллагаагаа эхэлснээс хойш 25 жилийн хугацаа өнгөрчээ. 1992 онд батлагдсан Монгол Улсын Үндсэн хууль нь иргэд үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх боломж олгосон юм. Манай сан энэ хугацаанд улс орны өмнө тулгамдсан асуудал, засаглалын байдлыг олон нийт хэрхэн үнэлж, дүгнэж байгаа талаарх бодит мэдээллийг хүн ам, шийдвэр гаргагч нарт хүргэж ажиллалаа.

Олон нийтийн өмнө тулгамдсан асуудлыг нээлттэй илэрхийлэх боломж дүүрэн байсныг тэмдэглэж байна. Судалгаагаар нэг талаас, олон янз үзэл, эсрэг тэсрэг байр суурийг харуулдаг ч хүмүүс харилцан ойлголцож чаддаг болсон нь нийгэм төлөвшиж буйг харуулсан. Нөгөөтэйгүүр, явуулж байгаа бодлого нийгэмд хэрхэн хүрч байгааг бодитой мэдрэхгүйгээр үйл ажиллагаагаа явуулсан аливаа засаглал дампуурахад хүрдгэдэг жишээг бид мэднэ.

Уул уурхайн стратегийн орд ашиглалт, нийгмийн халамж болон иргэдийн орлогын ялгаатай байдал, тулгамдаж байгаа өөр олон асуудлыг судалгааны явцад олж илрүүлж байсан нь шийдвэр гаргалтад нөлөөлж, шийдвэрээ оновчтой болгоход тус дөхөм үзүүлж байсан гэж үзэж байна. Ялангуяа 2013 оноос үндэсний хэмжээнд тулгамдсан, ирээдүйн хөгжилд их хамааралтай стратегийн ач холбогдол бүхий уул уурхайн ордын өмчлөл болон менежментэд монголчууд хэрхэн хандаж байгааг судалсан үр дүнд үзүүлсэн зарим хариу үйлдэл, сэтгэгдлүүдээс харахад бидний олсон үр дүн улс төрчид болон хөрөнгө оруулагчдад томоохон нөлөө үзүүлсэн гэдгийг харуулсан билээ.

Манай сангийн үйл ажиллагааг 25 жилийн турш дэмжиж ирсэн ХБНГУ-ын Конрад Аденауэр санд Сант Марал сангийн нэрийн өмнөөс онцгойлон талархлаа илэрхийлье. Энэхүү дэмжлэг нь Сан улс төрөөс ангид байж мэргэжлийн өндөр түвшинд ажиллах боломж бүрдүүлсэн юм. Үүний баталгаа нь “Улс төрийн барометр” энэ төрөлдөө Монгол Улсын цорын ганц, бүх хүнд хүртээмжтэй судалгаа болж төлөвшсөн явдал юм.

Бидний хамтын үйл ажиллагааны хүрээ өргөжсөний илэрхийлэл болгон Дэлхийн 150 улсыг хамарсан Дэлхийн Санал Асуулга –д Галлаптай түншилж, Азийн сантай хамтран явуулдаг олон нийт хэдийнэ мэдэх болсон "Авлигын жишиг судалгаа"-г энд дурдаж болно.

Монголын нийгэмд олон нийтийн дуу хоолой “хэт чанга” байх ёсгүй, нийгмийн элит хэсгийн чихэнд нь шивнэх хэрэгтэй гэх зэргээр мэдээллийн эрх чөлөөнд сөргөөр нөлөөлөх байдал мэдрэгдэх болсон ч манай сан иргэдийн дуу хоолойг ирэх 25 жилд тасралтгүй хүргэн ажиллах болно гэдэгтээ итгэлтэй байна.

Л. Сумати

Сант Марал сангийн Захирал

Эдийн засаг

Е1. Та Монголын өнөөгийн эдийн засгийн байдлыг ерөнхийд нь ямар гэж үзэж байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Их сайн	-	-	-
• Сайн	4.4%	9.1%	6.9%
• Сайн ч биш, муу ч биш	31.8%	41.2%	36.8%
• Муу	44.9%	38.1%	41.3%
• Маш муу	17.5%	10.2%	13.6%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	1.4%	1.4%	1.4%

Е2. Таны үзэж байгаагаар Монголын эдийн засаг ерөнхийдөө:

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Сайжирч байна	10.5%	13.5%	12.1%
• Зогсонги байдалд байна	40.0%	42.5%	41.3%
• Буурч байна	46.9%	40.9%	43.7%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	2.6%	3.1%	2.9%

Е3. Таны бодлоор 5 жилийн дараах Монголын эдийн засгийн байдал

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Асар их сайжирсан байна	2.3%	5.5%	4.0%
• Бага зэрэг сайжирсан байна	45.1%	47.8%	46.5%
• Энэ түвшиндээ байна	20.3%	15.5%	17.8%
• Бага зэрэг дордсон байна	12.9%	12.1%	12.5%
• Нэлээд дордсон байна	5.2%	3.9%	4.5%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	14.2%	15.2%	14.7%

Е4. Уул уурхайн ачаар төрийн төсөв нилээд нэмэгдсэн. Энэ төсвийн зарцуулалтын талаар та ямар бодолтой байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
ЗГ нийгмийн бодлогыг эрчимжүүлж ядуучуудад шууд тусгах ёстой	4.5%	8.5%	6.6%
Боловсрол, эрүүл мэнд г.м. салбаруудад хөрөнгө оруулалт нэмэгдсэнээр удаан хугацааны нийгмийн хөгжлийн төслүүд байх ёстой	45.8%	32.1%	38.6%
Мөнгө тарааж, иргэн болгон хүртэх ёстой	5.4%	12.7%	9.3%
Эдийн засгийн хөгжлийг дэмжсэн хөрөнгө оруулалт байх ёстой	43.0%	45.1%	44.1%
(Хариулаагүй)	.2%		.1%
(Мэдэхгүй)	1.0%	1.6%	1.3%

Е5. Таны бодлоор стратегийн ордуудын хувьд Монголын болон гадаадын хөрөнгө оруулагчдын эзэмшлийн харьцаа ямар байх ёстой вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• 100% Монголын	18.4%	36.4%	27.9%
• 51% дээш Монголын	69.2%	52.7%	60.5%
• Тэнцүү	7.7%	7.7%	7.7%
• 51% дээш гадаадын	1.4%	.5%	.9%
• 100% гадаадын	.3%		.2%
(Мэдэхгүй)	2.3%	2.7%	2.5%
(Хариулаагүй)	.7%	.2%	.4%

Е6. Монголын талын эзэмшил ямар байх ёстой вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• <u>Зөвхөн төрийн</u>	31.3%	39.3%	35.5%
• <u>Холимог –төрийн болон хувийн</u>	60.3%	54.9%	57.4%
• <u>Зөвхөн хувийн\бизнес\</u>	5.6%	3.3%	4.4%
(Мэдэхгүй)	2.3%	2.5%	2.4%
(Хариулаагүй)	.5%		.2%

Е7. Таны бодлоор Эрдэнэтэд Монголын иргэдийн ашиг сонирхол хэр их тусгагдсан бэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш их	9.3%	13.6%	11.6%
• Их	21.9%	20.5%	21.2%
• Бага зэрэг	39.2%	42.0%	40.7%
• Огт үгүй	10.7%	6.0%	8.2%
(Мэдэхгүй) (Хариулаагүй)	19.1%	17.9%	18.4%

Е8. Таны бодлоор Оюу Толгойд Монголын иргэдийн ашиг сонирхол хэр их тусгагдсан бэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш их	5.2%	7.5%	6.4%
• Их	11.9%	14.7%	13.4%
• Бага зэрэг	44.8%	46.2%	45.5%
• Огт үгүй	25.3%	16.9%	20.9%
(Мэдэхгүй) (Хариулаагүй)	12.8%	14.6%	13.7%

Е9. Таны бодлоор Таван Толгойд Монголын иргэдийн ашиг сонирхол хэр их тусгагдсан бэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш их	6.6%	7.8%	7.3%
• Их	20.8%	19.7%	20.2%
• Бага зэрэг	44.8%	49.4%	47.2%
• Огт үгүй	11.9%	6.4%	9.0%
(Мэдэхгүй) (Хариулаагүй)	15.9%	16.6%	16.3%

Төрийн удирдлага

G1. Та доорхи үзэл бодолтой танилцана уу:

- Ер нь Төр Засаг иргэдийн төлөө зөв зүйтэй юм хийж байна гэдэгт итгэж болно- Үүнтэй Таны бодол хэр зэрэг нийцэж байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Бүрэн нийцэж байна	9.8%	17.4%	13.8%
• Бага зэрэг нийцэж байна	43.0%	47.5%	45.4%
• Бараг нийцэхгүй байна	27.1%	20.7%	23.7%
• Огт нийцэхгүй байна	19.1%	13.0%	15.9%
(Хариулаагүй)		.2%	.1%
(Мэдэхгүй)	1.0%	1.3%	1.2%

G2. Засгийн Газрын үйл ажиллагаа сэтгэлд нийцэх эсэх

	Нийт
• Нийцдэг	12.2%
• Бага зэрэг нийцдэг	45.0%
• Бараг нийцдэггүй	24.3%
• Огт нийцдэггүй	16.2%
(Хариулаагүй)	.1%
(Мэдэхгүй)	2.2%

G3. Сөрөг хүчний үйл ажиллагаа сэтгэлд нийцэх эсэх

	Нийт
• Нийцдэг	4.6%
• Бага зэрэг нийцдэг	27.1%
• Бараг нийцдэггүй	23.9%
• Огт нийцдэггүй	31.4%
(Хариулаагүй)	.3%
(Мэдэхгүй)	12.6%

G4. Нийгэм-Улс төр-Эдийн Засгийн тулгамдсан асуудлууд

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
1. Ажилгүйдэл	13.1%	23.5%	18.6%
2. Эрүүл мэнд (COVID-19)	12.8%	12.9%	12.8%
3. Эдийн засаг, үйлдвэрлэл	11.7%	12.9%	12.3%
4. Амьжиргаа	8.7%	14.7%	11.9%
5. Боловсрол	16.1%	6.1%	10.8%
6. Авлигал	6.6%	3.8%	5.1%
7. Нийгмийн шудрага ёс	4.4%	4.4%	4.4%
8. Төрийн удирдлага	5.6%	2.2%	3.8%
9. Үнийн өсөлт	2.4%	3.9%	3.2%
10. Хууль хэрэгжилт	3.7%	2.8%	3.2%

G5. Төрийн удирдлагаас энэ асуудлыг шийдэж чадахгүй тохиолдол гарч байсан уу ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Байнга	51.4%	41.1%	46.0%
• Олон удаа	23.3%	23.2%	23.2%
• Заримдаа	16.3%	23.7%	20.2%
• Ховор	3.7%	5.3%	4.5%
• Хэзээ ч үгүй	2.6%	3.6%	3.1%
(Хариулаагүй)	.2%		.1%
(Мэдэхгүй)	2.6%	3.1%	2.9%

G6. Дээрх асуудлыг аль нам хамгийн сайн шийдэж чадах бол?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Монгол Ардын Нам	16.6%	28.8%	23.1%
• Ардчилсан Нам	4.4%	8.6%	6.6%
• МАХН	.9%	1.3%	1.1%
• ХҮН	4.9%	.3%	2.5%
• Өөр нам	.3%	.2%	.2%
• Аль нь ч чадахгүй	48.8%	39.7%	44.0%
(Хариулаагүй)	1.2%	1.1%	1.2%
(Мэдэхгүй)	22.9%	20.1%	21.4%

G8. Асуудлыг шийдэхэд Төрийн буюу иргэний байгууллагуудаас аль нь тэргүүлж явах ёстой вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Засгийн газар	45.1%	43.4%	44.2%
• УИХ	9.3%	10.5%	9.9%
• Ерөнхийлөгч	6.1%	13.8%	10.2%
• Хуулийн байгууллагууд	5.2%	2.7%	3.9%
• Улс төрийн намууд	2.6%	3.3%	3.0%
• Иргэний нийгэм	24.5%	19.9%	22.1%
• Аль нь ч биш	3.1%	2.0%	2.6%
(Хариулаагүй)	1.0%		.5%
(Мэдэхгүй)	3.0%	4.4%	3.7%

G9. ЗГ-ын хамгийн том амжилт

1. Эрүүл мэнд (COVID 19)	13.7%
2. Уул уурхай	7.4%
3. Өрхийн санхүүгийн дэмжлэг	3.7%
4. Амьжиргаа	3.1%
5. Төрийн удирдлага	2.9%
6. Эдийн засаг	2.8%
7. Боловсрол	2.3%
8. Экологи	2.0%
9. Авлигал багасгах	1.6%
10. Хөдөө Аж Ахуй	1.0%

G10. ЗГ-ын хамгийн том алдаа

1. Эрүүл мэнд (COVID 19)	21.5%
2. Төрийн удирдлага	14.5%
3. Авлигалын асуудал	6.4%
4. Хууль хэрэгжилт	5.1%
5. Амьжиргаа	4.9%
6. Ажилгүйдэл	4.4%
7. Эдийн засаг	3.9%
8. Нийгмийн шудрага ёс	3.9%
9. Үнэ өсөлт	3.6%
10. Боловсрол	2.9%
11. Халамж газар авсан	2.8%

G11. Өнгөрсөн хугацаанд олон хүмүүсийн хувьд ажилгүйдэл тулгамдсан асуудал болж байсан. Зарим хүмүүс энэ бол түр зуурын үзэгдэл болон эдийн засгийн хөгжил энэ асуудлыг өөрөө шийднэ гэж үздэг. Зарим нь ажилгүйдлийг багасгахын тулд төрийн оролцоо болон тодорхой арга хэмжээнүүд зайлшгүй байх ёстой гэж үздэг. Таны бодлоор:

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Эдийн засгийн хөгжил хангалттай их ажлын байр бий болгоно	25.7%	30.4%	28.2%
• Зөвхөн эдийн засгийн хөгжлөөр энэ асуудал шийдэгдэхгүй, ЗГ заавал арга хэмжээ авах ёстой	73.4%	68.8%	71.0%
(Мэдэхгүй)	.7%	.8%	.7%
(Хариулаагүй)	.2%		.1%

G12 Баян, ядуу хүмүүсийн орлогын ялгааг багасгах талаар Засгийн Газар арга хэмжээ авах ёстой гэж зарим хүн үзэж байхад, нөгөө хэсэг нь Засгийн Газар иймэрхүү ажиллагаанд огт оролцох ёсгүй гэсэн бодолтой байдаг.Таны бодлоор ЗГ:

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• ялгааг заавал арилгах ёстой	33.7%	39.8%	36.9%
• ялгааг ямар нэг хэмжээгээр багасгах ёстой	48.8%	47.3%	48.0%
• энэ асуудлаас хөндий байх ёстой	14.2%	8.8%	11.3%
• Тохиолдлоор: (ЗГ оролцож болно, оролцохгүй ч байж болно)	2.3%	2.7%	2.5%
(Мэдэхгүй)	.7%	1.4%	1.1%
(Хариулаагүй)	.3%		.2%

G13. ЗГ-ын үйл ажиллагаа болон нийгмийн бодлогыг байгуулагдсанаас нь хойш дүгнэхэд

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Баячуудыг илүү дэмжсэн /Жиш. : Санхүү болон газар өмчлөлийн бодлогоор/	24.8%	28.5%	26.8%
• Дундаж давхаргыг /анги/ дэмжсэн	6.6%	9.1%	7.9%
• Ядуучуудыг илүү дэмжсэн /төсвөөс “хүүхдийн мөнгө” болон ядуучуудын халамжийн төслүүдийг санхүүжүүлэх/	16.8%	16.6%	16.7%
• Хувийн улс төр, бизнесийн сонирхол дээр төвлөрч, нийгэмд онц ач холбогдол өгөөгүй	33.9%	29.3%	31.5%
• Дээрхийн аль нь ч биш: Миний бодлоор шударга бодлого явуулж нийгмийг бүхэлд нь хамруулсан	10.7%	12.5%	11.7%
(Мэдэхгүй)	6.3%	3.9%	5.0%
(Хариулаагүй)	.9%		.4%

Улс Төрийн Тогтолцоо

S1. Улс төрийн системийн загвар болгонд манай улс орныг удирдах боломжийн хувьд өгсөн дүгнэлт

а. Парламент болон сонгуулиас үл хамаарах хүчтэй удирдагчтай байх

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш сайн	20.8%	31.2%	26.3%
• Нилээд сайн	34.1%	38.7%	36.5%
• Нилээд муу	15.2%	7.5%	11.2%
• Маш муу	21.9%	11.1%	16.2%
(Хариулаагүй)	.2%	.3%	.2%
(Мэдэхгүй)	7.9%	11.1%	9.6%

б. Төрийн бодлогоо Засгийн Газраас хамааралгүй боловсруулдаг мэргэжлийн буюу шинжээчдийн баг /элитийн удирдлага/

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш сайн	28.0%	28.7%	28.3%
• Нилээд сайн	41.6%	39.5%	40.5%
• Нилээд муу	11.9%	9.7%	10.7%
• Маш муу	9.4%	7.2%	8.3%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	9.1%	14.9%	12.1%

с. Хүчний байгууллагууд /ТТГ, арми, цагдаа/ улс удирдах

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш сайн	3.0%	3.8%	3.4%
• Нилээд сайн	8.7%	18.2%	13.7%
• Нилээд муу	23.4%	19.0%	21.1%
• Маш муу	59.6%	49.1%	54.0%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	5.2%	10.0%	7.8%

д. Ард түмнээс сонгогдсон хүмүүсээс бүрдсэн ардчилсан удирдлагын системтэй

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш сайн	28.5%	25.7%	27.0%
• Нилээд сайн	47.2%	50.5%	48.9%
• Нилээд муу	10.5%	9.7%	10.1%
• Маш муу	8.0%	5.0%	6.4%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%
(Мэдэхгүй)	5.6%	8.9%	7.4%

S2. Ерөнхийдөө, Монголын нийгэм, улс төр, эдийн засгийн тогтолцоо нь тус улсын сорилтуудыг хэрхэн шийдвэрлэх чадвартай гэж та бодож байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
Бүрэн шийдвэрлэх чадвартай	17.0%	29.0%	23.3%
Тодорхой хэмжээнд	45.1%	38.9%	41.8%
Бага зэрэг	25.0%	22.3%	23.6%
Огт үгүй	10.3%	7.2%	8.7%
(Мэдэхгүй)	2.6%	2.7%	2.6%
(Хариулаагүй)	-	-	-

S3. Та нийгэм-улс төр-эдийн засгийн тогтолцоонд ямар хэмжээний шинэчлэлийг харахыг хүсч байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
Бидэнд шийдэмгий бүрэн хэмжээний шинэчлэл хэрэгтэй байна	77.8%	77.4%	77.6%
Бидэнд хязгаарлагдмал, бага зэргийн шинэчлэл хэрэгтэй байна	19.4%	16.3%	17.8%
Бидэнд шинэчлэл хэрэггүй, бид байгаагаар нь үлдээх хэрэгтэй	1.6%	4.4%	3.1%
(Мэдэхгүй)	1.0%	1.7%	1.4%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%

S4. Юуны өмнө юуг өөрчлөх ёстой вэ? (нээлттэй асуулт)

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
1. Амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх (цалин, орлого, тэтгэвэр г.м.)	11.5%	21.3%	16.7%
2. Хууль эрх зүйн тогтолцоог шинэчлэх	13.8%	13.5%	13.6%
3. Засгийн газар, төрийн эрхийг солих	7.5%	7.5%	7.5%
4. Ерөнхийлөгчөө солих	.2%	.3%	.2%
5. Орон сууц, нийтийн үйлчилгээний тариф, эм, хүнсний суурь бүтээгдэхүүний үнийг бууруулах	.3%	.6%	.5%
6. Авлигатай тэмцэх	5.9%	5.0%	5.5%
7. Боломжийн үнэтэй, чанартай боловсрол олгох	8.0%	3.0%	5.4%
8. Ажлын байр бий болгох	13.1%	16.1%	14.7%
9. Эдийн засгийг сайжруулах	8.7%	9.2%	9.0%
10. Баян, ядуугийн ялгааг багасгах үүднээс нөөцийг ядууст илүү ноогдох байдлаар дахин хувиарлах	2.1%	3.3%	2.7%
11. Ардчилсан чанартай шинэчлэл хийх	4.2%	3.6%	3.9%
12. Боломжийн үнэтэй орон сууцаар хангах	.7%	1.1%	.9%
13. Бүс нутгийг хөгжүүлэх	2.4%	4.1%	3.3%
14. Өөр	5.8%	2.2%	3.9%
15. Эрүүл мэндийн салбар	1.2%	.3%	.7%
16. Төрийн удирдлага	2.3%	.9%	1.6%
17. Банк санхүү	.7%	.3%	.5%

18. Улс төрийн тогтолцоо	3.7%	1.1%	2.3%
19. Уул уурхайн салбар	.5%	.3%	.4%
20. Байгал орчин		.2%	.1%
21. Хувийн хэвшлийг дэмжих	1.9%	1.1%	1.5%
22. Шудрага ес	1.2%	.5%	.8%
23. Нийгмийн халамжийг багасгах	.2%	.2%	.2%
24. Хариуцлага	.3%	.5%	.4%
25. Иргэдийн ухамсар	1.2%	.9%	1.1%
(Хариулаагүй)		.2%	.1%
(Мэдэхгүй)	2.3%	2.7%	2.5%

Тогтолцооны үнэлгээ

SE1. Манай өнөөгийн Ардчилал болон улс төрийн тогтолцоо Таны сэтгэлд хэр нийцдэг вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Нийцдэг	11.7%	14.3%	13.1%
• Бага зэрэг нийцдэг	38.5%	43.7%	41.2%
• Бараг нийцдэггүй	25.2%	22.4%	23.7%
• Нийцдэггүй	23.4%	17.9%	20.5%
(Хариулаагүй)			
(Мэдэхгүй)	1.2%	1.7%	1.5%

SE2. Зарим хүмүүс Монгол хэт ардчилалтай болоод, энэ байдлыг засахын тулд дарангуйлал хэрэгтэй гэж үзэж байна. Зарим нь Монголд жинхэнэ ардчиллын үнэт зүйлс хөгжөөгүй, дарангуйллын нэг төрөл байна гэж үздэг. Таны бодлоор дараах ангиллын хувьд Монгол хаана нь багтаж байна?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Хөгжингүй ардчилалтай байна	6.6%	6.6%	6.6%
• Ардчиллыг хөгжүүлэх түвшинд байна	18.5%	16.5%	17.4%
• Хоёр замын уулзвар дээр байна	33.4%	31.2%	32.2%
• Дарангуйлал уруу шилжиж байна	32.9%	34.5%	33.7%
• Хэт их дарангуйлалтай байна	6.5%	6.9%	6.7%
(Хариулаагүй)		.2%	.1%
(Мэдэхгүй)	2.1%	4.2%	3.2%

SE3. Манай улс төрийн намууд олон түмний санал бодлыг илэрхийлж байна уу, эсвэл илэрхийлж чадахгүй байна уу?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Илэрхийлдэг	13.8%	19.3%	16.7%
• Илэрхийлдэггүй	83.9%	78.4%	81.0%
(Хариулаагүй)	.3%		.2%
(Мэдэхгүй)	1.9%	2.4%	2.1%

SE4. Таны бодлоор манай өнөөгийн сонгогчид улс төрийн бодлогод хэр зэрэг нөлөө үзүүлж чадах вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш хүчтэй	12.1%	11.6%	11.8%
• Нилээд	17.7%	16.5%	17.0%
• Бага зэрэг	40.6%	46.4%	43.6%
• Огт байхгүй	28.0%	23.2%	25.5%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	1.7%	2.4%	2.1%

SE5. Ерөнхийдөө нийгэмд шударга тал нь илүү байна уу, шудрага бус тал нь давамгайлж байна уу?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Шудрага нь илүү байна	4.4%	6.7%	5.6%
• Шудрага бус нь илүү байна	87.1%	86.7%	86.9%
• Тохиолдлоор:(Заримдаа шударга нь, заримдаа шударга бус нь)	7.7%	6.3%	6.9%
(Хариулаагүй)			
(Мэдэхгүй)	.9%	.3%	.6%

SE6. Хэрвээ Та иргэний, захиргааны буюу гэр бүлийн маргаанд оролцвол (өмчийн маргаан, газар ашиглалт, гэр бүлийн харилцаа, түрээс, ажлын гэрээ, төрийн захирамж, гэмт хэрэгт өртөх г. м.) Таны бодлоор энэхүү маргааныг шүүхээр шийдэх нь илүү зөв үү, эсвэл нөгөө талтайгаа зөвшилцөх нь илүү оновчтой юу?

	Ulan Bator	Countryside	Nationwide
• Шүүх нь зөв	30.2%	27.9%	29.0%
• Шүүх нь арай илүү	7.7%	7.7%	7.7%
• Зөвшилцөх арай илүү	27.1%	29.5%	28.3%
• Зөвшилцөх нь зөв	31.1%	32.1%	31.7%
• (Хариулаагүй)	-	-	-
• (Мэдэхгүй)	3.8%	2.8%	3.3%

SE7. Ёс зүй заншлыг Монголын нийгэмд дагах нь хир хүчтэй тогтсон байгаа вэ?

	Ulan Bator	Countryside	Nationwide
• Маш их	5.9%	6.0%	6.0%
• Их	10.8%	12.1%	11.5%
• Бага зэрэг	60.0%	59.7%	59.8%
• Огт үгүй	21.3%	16.9%	19.0%
(Мэдэхгүй) (Хариулаагүй)	1.9%	5.3%	3.7%

SE8. Хуулиа дээдлэх зарчмыг Монголын нийгэмд дагах нь хир хүчтэй тогтсон байгаа вэ?

	Ulan Bator	Countryside	Nationwide
• Маш их	3.1%	3.1%	3.1%
• Их	12.2%	11.4%	11.8%
• Бага зэрэг	55.9%	54.4%	55.1%
• Огт үгүй	28.1%	29.5%	28.8%
(Мэдэхгүй) (Хариулаагүй)	.5%	1.6%	1.1%

SE9. Монгол Улсын нийгмийн дэг журам ямар үндсэн дээр тогтох ёстой вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Хүн болгон тэгш эрхтэй хуулийн тогтолцоо	62.8%	70.1%	66.6%
• Нийгмийн ашгийг хамгаалсан ёс зүйн харилцаа	34.4%	28.2%	31.2%
(Хариулаагүй)	.5%	.2%	.3%
(Мэдэхгүй)	2.3%	1.6%	1.9%

SE10. Таны бодлоор Монголд ямар засаглал илүү тохирох вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
▪ Одоогийн байгаа нөлөө бүхий ерөнхийлөгчтэй парламентын хосолсон засаглал	35.0%	27.9%	31.2%
▪ Улс төрийн намууд нь нөлөө бүхий Их Хурлын /парламентын/ засаглал	20.8%	11.6%	16.0%
▪ Улс төрийн намуудын нөлөөллийг хязгаарласан Ерөнхийлөгчийн засаглал	40.4%	53.9%	47.5%
(Мэдэхгүй)	3.8%	6.6%	5.3%

SE11. Намуудын талаар Та ямар бодолтой байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
▪ Олон ургальч үзэл бодлыг илэрхийлсэн олон намтай байх ёстой	38.3%	15.7%	26.4%
▪ Ер нь гурав дахь хүчин гэж хэрэггүй - хоёр намтай байхад хангалттай	26.9%	38.9%	33.2%
▪ Ер нь намуудын хэрэг байхгүй - хүчтэй ерөнхийлөгчтэй байх нь зөв	31.3%	43.7%	37.9%
(Хариулаагүй)			
(Мэдэхгүй)	3.5%	1.7%	2.6%

SE12. Улс төрийн тогтолцооны байгууллагуудад итгэдэг эсэх

	Ерөнхий-лөгч	УИХ	Хуулийн байгуул агууд	Төрийн захиргаа	Улс төрийн намууд	Иргэний нийгэм
• их итгэдэг	33.1%	10.2%	11.2%	18.5%	4.0%	18.2%
• итгэдэг	37.7%	37.3%	32.9%	48.3%	26.4%	37.5%
• бараг итгэдэггүй	12.3%	21.8%	21.9%	17.3%	21.5%	15.0%
• огт итгэдэггүй	15.0%	29.3%	31.8%	14.6%	45.1%	24.1%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%	.2%	.4%	.2%
(Мэдэхгүй)	1.7%	1.2%	2.0%	1.0%	2.6%	5.0%

SE13. Таны бодлоор шашны оролцоо хэр зэрэг нөлөөтэй байх ёстой вэ?

	Таны хувийн амьдрал	Боловсрол	Улс төр
• Маш их	3.1%	2.5%	.7%
• Их	8.3%	4.3%	2.0%
• Дунд зэрэг	34.5%	19.0%	12.2%
• Бага	29.4%	22.6%	15.7%
• Огт үгүй	23.5%	46.4%	62.0%
(Хариулаагүй)	.2%	5.3%	.2%
(Мэдэхгүй)	1.0%	7.6%	7.3%

SE14. 2020 он Монголын хувьд өвөрмөц олон бэрхшээлтэй жил байсан. Төрийн гурван өндөрлөгийн хувьд аль нь илүү үр ашигтай улс төрийн шийд болон улс төрийн нөлөөлөл явуулж чадсан бэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Засгийн Газар	60.0%	47.8%	53.6%
• Ерөнхийлөгч	14.2%	25.9%	20.3%
• УИХ	9.8%	11.8%	10.8%
• Бүгд ижил	3.0%	4.2%	3.6%
• Аль нь ч биш	8.2%	5.8%	6.9%
(Don't know)	4.7%	4.5%	4.6%
(No answer)	.2%		.1%

Хувь хүн

Ре1. Та монгол хүн гэдгээрээ хэр их бахархаж байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш их	84.8%	95.8%	90.6%
• Бага зэрэг	11.2%	4.1%	7.4%
• Бараг үгүй	2.4%		1.2%
• Огт үгүй	1.2%	.2%	.7%
(Хариулаагүй) (Мэдэхгүй)	.3%		.2%

Ре2. Та ойрын ирээдүйгээ ямараар төсөөлж байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Өөдрөгөөр	93.9%	94.7%	94.3%
• Бараанаар	4.9%	4.4%	4.6%
(Хариулаагүй) (Мэдэхгүй)	.2%	.9%	.1%
	1.0%		1.0%

Ре3. Өнөөдрийн амьжиргааны байдал

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Их сайн	.7%	.2%	.4%
• Сайн	24.1%	19.0%	21.4%
• Зарим талаар сайн, зарим талаар муу	62.1%	66.1%	64.2%
• Муу	11.7%	11.9%	11.8%
• Маш муу	1.2%	2.7%	2.0%
(Хариулаагүй) (Мэдэхгүй)	-	-	-
	.2%	.2%	.2%

Ре4. Таны амьжиргааны байдал ноднин жилийнхтэй харьцуулахад ямар байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Сайжирсан	14.5%	13.8%	14.1%
• Хэвээрээ	46.0%	49.7%	47.9%
• Дордсон	39.3%	36.4%	37.8%
(Хариулаагүй) (Мэдэхгүй)	-	-	-
	.2%	.2%	.2%

Pe5. Та улс төрийг хэр сонирхдог вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Их сонирхдог	11.9%	5.8%	8.7%
• Бага зэрэг сонирхдог	28.3%	29.2%	28.8%
• Заримдаа сонирхдог, заримдаа сонирхдоггүй	25.5%	24.0%	24.7%
• Бараг сонирхдоггүй	23.6%	28.4%	26.1%
• Огт сонирхдоггүй	10.7%	12.5%	11.7%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	-	.2%	.1%

Pe6. Таны ирээдүй ямар зүйлээс илүү хамааралтай вэ: Таны хувийн амжилт, төр засаг, өөр эдийн засагт нөлөөлж чадах хүчин зүйлс (бизнес орчин, хэвлэл мэдээлэл, TV/радио гэх мэт)

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Надаас илүү байх	66.4%	56.1%	61.0%
• Төр засгаас илүү байх	22.4%	34.8%	28.9%
• Өөр юмнаас илүү байх	10.3%	7.1%	8.6%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%
(Мэдэхгүй)	.7%	1.9%	1.3%

Pe7. Хэрвээ Та өөрийнхөө амьдралаа өөрийн эцэг эхтэйгээ харьцуулахад:

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Манай эцэг, эх хоёр миний хэзээ ч гүйцэж чадахгүй амжилтад хүрсэн	14.7%	21.2%	18.1%
• Бидний хооронд нэг их ялгаа байхгүй	24.7%	32.9%	29.0%
• Би амьдралдаа эцэг эхээсээ хамаагүй илүү амжилтад хүрнэ	55.4%	41.5%	48.1%
(Хариулаагүй)	1.2%	.6%	.9%
(Мэдэхгүй)	4.0%	3.8%	3.9%

Pe8. Шударга болон шударга бус үйлдлүүдээс хамаарч нийгмийн давхаргуудад хожсон болон алдсан хүмүүс бий. Та өөрийгөө аль хэсэгт нь оруулах вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Алдсан хэсэгт нь илүү ойрхон	32.0%	30.6%	31.2%
• Хожсон хэсэгт нь илүү ойрхон	22.9%	20.7%	21.7%
• Тохиолдлоор: (Заримдаа хожиж, заримдаа алдаж явна)	37.6%	39.2%	38.4%
(Хариулаагүй)	1.2%	.6%	.9%
(Мэдэхгүй)	6.3%	8.9%	7.7%

Pe9. Эдийн засаг суларсан үед зарим хүмүүс асуудлаа өөрсдөө зохицуулаад, зарим нь засгаас тодорхой хэмжээний дэмжлэг шаарддаг. Та төр засгаас ямар нэг дэмжлэг хүлээх үү?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Надад ямар нэг тусламж хэрэггүй	29.4%	19.9%	24.4%
• Надад зөвхөн ажил олоход төрөөс тусламж хэрэгтэй	16.1%	20.5%	18.4%
• Надад санхүүгийн дэмжлэг хэрэгтэй	17.3%	28.5%	23.2%
• Засгаас ямар нэг юм орж ирнэ гэж найдахгүй байна	35.0%	28.4%	31.5%
(Хариулаагүй)	1.2%	.8%	1.0%
(Мэдэхгүй)	1.0%	1.9%	1.5%

Pe10. Хэрвээ засгаас Таны хүлээж байгааг биелүүлэхгүй бол Та яах вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Шүүхэд хандана	2.1%	2.5%	2.3%
• Гудамжны жагсаалд оролцоно	11.5%	8.2%	9.8%
• Миний эрх мэдлийг хамгаалж чадах аль нэг иргэний байгууллагыг дэмжинэ	14.9%	15.2%	15.0%
• Сонгуульд оролцож энэ засгийг солих талаас оролдоно	20.5%	13.5%	16.8%
• Сөрөг хүчний намд элсэнэ	1.9%	2.2%	2.1%
• Юу ч хийхгүй, байдал сайжрахыг хүлээнэ	38.1%	48.1%	43.4%
(Хариулаагүй)	3.5%	3.0%	3.2%
(Мэдэхгүй)	7.5%	7.4%	7.4%

COVID-19

Со1. Коронавирус нь таны хувийн амьдралд хэр их нөлөөлж байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Маш их	48.1%	40.9%	44.3%
• Тодорхой хэмжээнд	39.5%	42.6%	41.2%
• Тийм ч их биш	10.8%	14.1%	12.6%
• Огт үгүй	1.6%	2.4%	2.0%
(Мэдэхгүй)	-	-	-
(Хариулаагүй)	-	-	-

Со2. Коронавирусын эсрэг Засгийн газар, Эрүүл мэндийн яамнаас авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнүүд таны хувьд хэр зэрэг сэтгэл хангалуун байна вэ?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Сэтгэл хангалуун байна	18.2%	30.7%	24.8%
• Бага зэрэг	35.3%	40.3%	37.9%
• Бараг үгүй	16.3%	10.3%	13.1%
• Сэтгэл хангалуун бус	28.3%	16.9%	22.3%
(Хариулаагүй)	.2%	-	.1%
(Мэдэхгүй)	1.7%	1.7%	1.7%

Со3. Коронавирус COVID19-ийн Засгийн газрын бодлогын тухайд та Засгийн газар хорио, тусгаарлалтын бодлогыг үргэлжлүүлэх ёстой юу, эсвэл эдийн засгийн илүү идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулах боломжийг олгох хэрэгтэй гэж бодож байна уу?

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Хорио, тусгаарлалтын бодлогыг үргэлжлүүлэх	29.9%	37.5%	33.9%
• Аажмаар хорио, тусгаарлалтын бодлогыг суллаж, эдийн засгийн илүү идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулах боломжийг дэмжих	67.5%	60.7%	63.9%
(Хариулаагүй)	-	-	-
(Мэдэхгүй)	.2%	.2%	.2%

Глобал

GI1. Монголын хамгийн сайн түнш орон

(2 хүртэл сонголттой)

	1 сонголт	2 сонголт
• Орос	73.0	7.1
• Хятад	5.3	27.7
• АНУ	2.7	12.1
• Европын холбоо	1.7	4.4
• Япон	5.2	9.9
• Өмнөд Солонгос	2.8	13.2
• Бусад	.3	1.1
(Хариулаагүй)	.5	1.4
(Мэдэхгүй)	8.5	14.3
Нийт	100%	

GI2. Монголын хамгийн сайн түнш орон

хоёр сонголтын нийлбэр дүн, зөвхөн хариулсан хүмүүсийн хувьд.

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Орос	70.0%	88.0%	79.5%
• Хятад	49.2%	36.3%	42.4%
• АНУ	18.9%	16.2%	17.4%
• Европын холбоо	13.2%	6.7%	9.8%
• Япон	24.5%	16.5%	20.3%
• Өмнөд Солонгос	11.9%	17.6%	14.9%
• Бусад	2.9%	1.5%	2.2%

GI3. Таны бодлоор аль улсын иргэдтэй нь Монголчууд эвтэй, хэл амаа олж, ажиллаж чадаж байна вэ?

хоёр сонголтын нийлбэр дүн, зөвхөн хариулсан хүмүүсийн хувьд

	1 сонголт	2 сонголт
• Орос	40.4	14.6
• Хятад	16.0	21.3
• АНУ	1.4	3.9
• Европын холбоо	.5	1.3
• Япон	3.3	7.4
• Өмнөд Солонгос	21.0	13.8
• Бусад	.3	.9
(Хариулаагүй)	1.4	2.0
(Мэдэхгүй)	15.7	17.7
Нийт	100%	

G14. Таны бодлоор аль улсын иргэдтэй нь Монголчууд эвтэй, хэл амаа олж, ажиллаж чадаж байна вэ?

хоёр сонголтын нийлбэр дүн, зөвхөн хариулсан хүмүүсийн хувьд

	Улаанбаатар	Хөдөө	Нийт
• Орос	49.5%	66.4%	58.5%
• Хятад	45.1%	45.0%	45.1%
• АНУ	10.8%	6.4%	8.5%
• Европын холбоо	7.8%	2.1%	4.7%
• Япон	22.9%	12.9%	17.5%
• Өмнөд Солонгос	42.8%	42.0%	42.3%
• Бусад	2.6%	1.5%	2.0%